

Radę dla polityków

- 1 Politykę można nazwać sztuką przypuszczalnego pożytku zaaplikowaną do spraw publicznych. Odnośnie do społeczeństwa, jakiegokolwiek by ono było, zysk jest równoznaczny z dobrem wspólnym albo dobrem wspólnoty. Mówi się o przypuszczalnym pożytku, nawet gdy z przyczyn wyjątkowych lub przez szczęśliwy zbieg wydarzeń osiąga się korzyści uważane za niemożliwe.
- 2 Społeczeństwo polityczne bazuje na zasadach dotyczących porządku, administracji i obrony publicznej; użyteczność publiczna polega na poszukiwaniu środków i celów odpowiadających samej naturze takiego społeczeństwa.
- 3 Nie wszyscy umieją uprawiać politykę, lecz tylko ci, którzy posiadają odpowiednie zdolności. Tak jak każda sztuka, również polityka ma swoich wielkich twórców i rzemieślników; oczywiście są tam również wyrobniicy; publiczność wybiera swoich ulubieńców również spośród wyrobniików.
- 4 Pierwszą zasadą sztuki politycznej jest być szczerym i uciekać przed udawaniem; obiecywać mało i dotrzymać tego co się obiecało.
- 5 Uważa się, że kłamstwo jest w polityce nieodzowne; tak nie jest. Kłamstwo zawsze wychodzi na jaw. Oprócz tego, że z natury jest niemoralne, częściej przynosi szkodę niż pożytek. O ile jest prawdą, że Bismarck radził używać w dyplomacji prawdy, aby myślano coś przeciwnego, dokładniejsze jest stwierdzenie, że w dyplomacji prawda jest środkiem, który prędzej czy później przynosi swoje nieocenione owoce zrozumienia, zaufania, sympatii i solidarności.
- 6 Prawdopodobnie nie nakazuje ujawniania sekretów lub robienia niestosownych oświadczeń. Milczenie jest złotem zwłaszcza w polityce: dzisiaj mówi się za dużo, więc używa się prawd, półprawd, prawd pozornych, udawania i fałszu. Sztuka polityczna uczy mówić to, co konieczne; przemilczać to, czego nie należy ujawniać; unikać kłamstwa i znajdować sposób unikania oświadczeń, które nie prowadziłyby do celu. Bez długiej edukacji nie osiąga się tego łatwo.
- 7 Łatwiej jest od "nie" przejść do "tak" niż od "tak" wycofać się do "nie". To mądra rada nie podejmować zobowiązań dopóki się na czas nie rozważyło i nie nabrało przekonania, że jest się w stanie dotrzymać podjętego zobowiązania.
- 8 "Nie" kosztuje więcej niż "tak", ale często "nie" jest bardziej korzystne niż "tak". Mając na uwadze łatwość stawiania państwu uciążliwych żądań i wątpliwą moralność proszących, "nie" jest obowiązkowe, a "tak" jest szkodliwe. Człowiek polityki nie może się bać mówić "nie" częściej niż "tak". Oprócz poczucia obowiązku, "nie" powiedziane uprzejmie, ale zdecydowanie powiększa zaufanie i szacunek.
- 9 O polityku niepewnym i niezdecydowanym D jeżeli nie ma w odwodach bardzo wielu dobrych cech, uczciwości, dobrego gustu, zdolności syntezy, autorytetu moralnego, zasług społecznych D można powiedzieć, że jest człowiekiem przegranym. Niestety, również dobre przymioty będą po części zdewaluowane przez ten, który szybko stanie się piętą Achilleusa.
- 10 Okazać troskę o małe uczciwe potrzeby pojedynczego obywatela, tak jakby chodziło o ważne interesy, jest dobrą metodą w polityce. Dante wychwala Trajana za wysłuchanie "starowinki" w chwili wymarszu na wojnę.
- 11 Troska o szybkie załatwienie spraw, zwłaszcza gdy dotyczą one pojedynczych obywateli, to dobra polityka. Jeśli wynik jest negatywny, uniknie się oczekiwania, które powiększa nadzieje i strapienia; jeśli wynik jest pozytywny, będzie się miało pożytek z oddania sprawiedliwości bez trwonienia [czasu] na zwłokę, która dla oczekującego jest zawsze długa i męcząca.
- 12 Nie otaczaj się pochlebcami. Pochlebianie szkodzi duszy, pobudza próżność i fałszuje rzeczywistość. Przyjaciel pochlebca nie jest już przyjacielem i należy mieć się przed nim na baczności: może prosić o coś, czego nie powinien mu się udzielić. Jeśli już mu się na coś pozwoli, to nie ze względu na przyjaźń, lecz ze względu na pochlebstwa.
- 13 Od pierwszej chwili gdy znalazłeś się u władzy, odrzucaj wszelkie propozycje, które zmierzają do nieprzestrzegania prawa pod pretekstem korzyści politycznych. Moralne powiązania z innymi, kolegami i podwładnymi, wynikające z naruszenia prawa, będą jak łańcuch; współwinni zażądają od ciebie jego ceny. Po pierwszym nastąpią kolejne naruszenia prawa.
- 14 Nie obiecuj tego, o czym się wątpi, że można tego dotrzymać; nie pokładaj ufności w upływie czasu, szukając sposobu niedotrzymania tego co obiecał.
- 15 We wszystkich sprawach należy oszacować czas "techniczny" potrzebny do ich załatwienia, tak aby ujrzeć ich rezultat z pewnego dystansu. Malarz odnawiający sklepienie i ściany kościoła albo jakiejś wielkiej sali musi zachować wyczucie odległości miejsca obserwatora; tak samo musi postępować polityk.

Na dodatek trzeba oszacować czas "polityczny" do psychicznego przygotowania współpracowników i społeczeństwa; czas "parlamentarny" w przypadku demokracji i czas "przedSIONKÓW" w przypadku dyktatury. To jeszcze za mało. Trzeba też przewidzieć czas "biurokracji", najdłuższy i najbardziej stracony. Dopiero na końcu przychodzi czas "techniczny" na realizację.

Kto chce zlikwidować jeden z tych czasów, często marnuje całe zamierzone dzieło, a nawet całą swą politykę i siebie samego.

- 16 Nie odkładaj na jutro tego, co możesz zrobić dzisiaj; ale nie rób dzisiaj w pośpiechu tego co możesz zrobić jutro spokojnie.
- 17 Cierpliwość polityka powinna naśladować cierpliwość Boga w stosunku do ludzi. Nigdy nie należy tracić odpowiedniej chwili, lecz zawsze chwycić właściwy moment na nagrodę lub karę.
- 18 Nie ma współpracy bez zaufania. Kiedy się dowiesz, że twój współpracownik nie jest lojalny, tego samego dnia znajdź sposób na pozbycie się go jak najszybciej, i już nigdy więcej nie przyjmuj go z powrotem.
- 19 Nie zasłaniaj swym autorytetem błędów twoich podwładnych; pozwól wymiarowi sprawiedliwości na surowość również w stosunku do nich.
- 20 Staraj się nie pisać nigdy rzeczy, które chcesz zachować w tajemnicy. Kiedy piszesz, myśl o tym, że kartka może być przeczytana przez człowieka niedyskretnego. W każdym razie unikaj niekoniecznych poufałości.
- 21 Jeżeli chcesz dochowania tajemnicy, nie zawieraj jej nikomu, nawet najbardziej bliskiej osobie. Jeżeli jesteś zmuszony się zwierzyć, znajdź sposób, aby to zrobić bez świadków, również wtedy, gdy trzeba dopuścić do tajemnicy więcej niż jedną osobę.
- 22 Jeżeli poniosłeś w polityce porażkę i nie chcesz rewanzu, przyjmij ją z pogodnym obliczem. Jeżeli zamierzasz się zrewanżować, wiedz, że nie będziesz się mógł zatrzymać w pół drogi, lecz będziesz musiał pójść na całego. Jeżeli znowu przegrasz, przyjmij konsekwencje i wycofaj się z rywalizacji.
- 23 Nie myśl, że jesteś niezastąpiony, bo od tego momentu popełnisz wiele błędów. Jeżeli są tacy, którzy ci takie rzeczy mówią, unikaj ich jak nieprzyjaciół: wyprowadzą cię w pole.
- 24 Twoich współpracowników w rządzie, na ile to możliwe, zjednaj sobie jako przyjaciół, ale nigdy jako faworytów. Przyjaciel, który prosi za dużo, musi być trzymany na dystans. Przysługi, które mogą uzyskać przyjaciele, muszą być sprawiedliwe, w ramach prawa, i takie, aby nie powodowały słusznych niechęci.
- 25 Lepiej jest trzymać krewnych z daleka od sfery interesów państwowych, chyba że już znajdują się w tej orbicie z własnej zasługi; nawet nie chcąc tego, zawsze stanowią pewne ryzyko. I jeżeli znajdują się w gronie współpracowników, z łatwością nadużywają pokrewieństwa. Nepotyzm zawsze przynosił szkody (był niebezpieczny).
- 26 Nie należy lekceważyć opinii i pomocy roztropnych kobiet, które interesują się sprawami publicznymi. One widzą rzeczy z konkretnych punktów widzenia, które mogą przeoczyć mężczyźni; pomaga im bardziej intuicja niż argumenty, bardziej uczucie niż doświadczenie. Należy jednak unikać Nimf Egerii, zwłaszcza tych zaangażowanych w prowadzenie polityki ze światowych salonów.
- 27 Kto jest zbyt przywiązany do pieniędzy, niech nie zajmuje się polityką, ani niech się nie ubiega o rządowe stanowiska. Miłość pieniądza doprowadzi do bardzo ciężkiego zaniedbywania obowiązków.
- 28 W przemówieniach unikaj rozwijania dalekosiężnych planów i programów, pamiętając, że także politycy mogą znacznie mniej niż im się wydaje i w czasie znacznie dłuższym od tego, na jaki liczą. Pozwól przemawiać faktom: to bardziej korzystne i bardziej przekonujące.
- 29 Kiedy tłum cię oklaskuje, myśl o tym, że ten sam tłum może stać się twym wrogiem; nie chęł się, gdy jesteś chwalony, i nie trap się, gdy jesteś prześladowany.
- 30 Robienie każdego wieczoru rachunku sumienia jest dobrym sposobem nawet dla polityka; tak jak przydatne jest robienie dobrych postanowień. Jeżeli pomimo to wieczorem masz ręce puste z powodu niezrealizowania dobrych postanowień poranka, pomyśl, że to zdarza się wielu i pomaga zachować pokorę nawet wtedy, gdy ludzka chwała unosi się wokół naszej małej głowy.

Luigi Sturzo, *Note e suggerimenti di politica pratica, w: Politica e morale. Coscienza e politica*, Bologna 1972, s. 233-239.